

Irányelvek a bántalmazások és szexuális visszaélések megelőzésére és kezelésére a Congregatio Jesu szerzetesrend tagjai és minden munkatársa számára Magyarországon

Előszó:

A Congregatio Jesu szerzetesrend küldetése „a hit védelme, terjesztése, és az emberekben a hit és krisztusi életvitel gyarapodásának szolgálata” a szeretet minden művén keresztül, amely Isten dicsőségére és a közösség javára szolgál (Institutum¹ 1. pontja). Ma a nővéreket küldetésük sokféle szolgálatra hívja, és munkájuk során számos esetben védelemre szoruló (kiskorúak és védtelen felnőtt) emberekkel is foglalkoznak. A Congregatio Jesu közösség tagjai együttműködnek világi alkalmazottakkal, akik éppen úgy, mint a nővérek kötelesek a rájuk bízottak számára biztonságos és védett életteret biztosítani.

Jelen dokumentum státusza:

Jelen dokumentumot „Irányelvek a bántalmazások és szexuális visszaélések megelőzésére és kezelésére” címmel a Congregatio Jesu generalátusa² állította össze a rend minden tartománya és régiója számára, és 2011 márciusában lépett életbe.³

Kiegészítése 2019. augusztus 27-én történt Ferenc pápa „Vos estis lux mundi” apostoli levele alapján, amelyet «motu proprio» formájában közölt és 2019. június 1-jén lépett hatályba (ad experimentum, 3 évre).

Olyan szabályokat, elveket, eljárasmódokat és irányvonalakat tartalmaz, melyek biztosítják a CJ minden tartományában és régiójában a szexuális visszaélések és bántalmazások megelőzését és azt, hogy szükség esetén ezek kezelését helyes módon értelmezzük.

Amennyiben a Congregatio Jesu a közvetlen munkáltató, vagy az intézmény fenntartója, amelyben a munkatársak munkaszerződéssel, megbízási szerződéssel, vállalkozói szerződéssel, illetve önkéntesként dolgoznak⁴, ezen dokumentum rendelkezései kerülnek alkalmazásra.

A dokumentum négy részből áll:

1. A védelmezett személyek ellen elkövetett bántalmazások és szexuális visszaélések kezelésére vonatkozó szabályok és elvek.
2. Bántalmazási és visszaélési ügyek megelőzéséért felelős személyek.
3. A megelőzés irányelvei a védelemre szoruló személyekkel való kapcsolattartásban.
4. Etikai irányelvek a pasztorális munkában.

¹ Ezt a dokumentumot a CJ a Konstitúciók és a Kiegészítő Szabályokkal együtt alapjogrendszerének tekinti. Ward Mária ennek latin szövegét nyújtotta be a pápának jóváhagyásra 1621-ben.

² A CJ központi vezetése Rómában.

³ A dokumentum az IBVM (Loreto ág) 2010 májusában „Etikai Irányelvek” címmel írásba foglaltakra hivatkozik, amelyet az IBVM vezetése a CJ generalátusa számára nagylelkűen rendelkezésre bocsátott.

⁴ A CJ alkalmazottainak, a CJ fenntartásában dolgozó alkalmazottaknak (bármilyen formájú is a szerződésük) és önkénteseknek összefoglaló elnevezése a dokumentumban: munkatársak.

1. A védelmezett személyek ellen elkövetett bántalmazások és szexuális visszaélések kezelésére vonatkozó szabályok és elvek

Bevezetés:

Minden ember Isten képmására és hasonlatosságára teremtetett, ennek következtében mindenkit visszavonhatatlanul megilleti emberi méltósága. Nem új keletű feladat az egyes személyek emberi méltóságának elismerése, mégis mai társadalmunkban gyakran feledésbe merül. Nemcsak az Evangéliumban szerepel, hanem az Emberi Jogok Nemzetközi Törvényében is le van fektetve. „Amit akartok, hogy veletek tegyenek, ti is tegyétek velük” (Mt 7,12), és „Minden személynek joga van az élethez, a szabadsághoz és a személyi biztonsághoz” (Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata, 3. cikk).

A bántalmazás és szexuális visszaélés fogalma: Ebben az összefüggésben különbséget teszünk a kiskorúak és a védelemre szoruló felnőttek között:

Kiskorúak bántalmazása: Abban az esetben beszélünk erről, amikor felnőttek vagy más kiskorúak egy gyermeket / fiatalot fizikailag, lelkiileg vagy valamilyen más módon bántalmaznak. Az esetek többségében a bántalmazó egy olyan személy, aki a kiskorút jól ismeri, például az egyik szülő, egy rokon, egy tanár vagy a család egy barátja, a gyermek osztálytársa vagy diáktársa. A bántalmazó természetesen lehet olyan személy is, amely a felsoroltakon kívül esik.

Védelemre szoruló felnőttek bántalmazása: Erről abban az esetben van szó, amikor egy személy betegségéből, fogyatékosságából vagy gyengeségéből adódó, illetve bármely élethelyzetből adódó sebezhetőségét mások kihasználják. A körülöttük élő emberek, például rokonok, barátok, szomszédok, munkatársak vagy fizetett ápolók veszélyeztethetik őket.

A bántalmazásnak öt különböző fajtája van:

- 1. Fizikai bántalmazás:** Egy védelemre szoruló személy tényleges vagy esetleges bántalmazása, amennyiben azt tudva és akarva hajtották végre, illetve nem akadályozták meg azt: például ütlegelés, ellökés, rázás.
- 2. Érzelmi bántalmazás:** Ezalatt olyan sérüléseket értünk, amelyek tartós vagy súlyos érzelmi bántalmazás és elutasítás, mint például megalázó büntetések, fenyegetések, mobbing⁵, „tekintéllyel való visszaélés”⁶ vagy a szeretet és a gondoskodás hiányának következményei. Ezek a sérülések negatív hatással vannak a védelmezett személy viselkedésére és érzelmi fejlődésére.
- 3. Elhanyagolás:** Erről akkor beszélünk, ha a védelemre szoruló személy olyan alapszükségleteket nélkülöz, mint a táplálkozás, meleg otthon és orvosi ellátás, illetve nem tudjuk olyan veszélyektől megóvni, ami egészségét és személyiségfejlődését súlyosan fenyegeti.
- 4. Szexuális bántalmazás:** Amikor egy védelemre szoruló személy erőszak, kényszer, vagy csábítás hatására valamiféle szexuális aktivitásban vesz részt, függetlenül attól, hogy tudatában van-e annak, hogy mi történik, és beleegyezésével történik-e. A szexuális bántalmazás formái: vérfertőzés, nemi erőszak, érzéki simogatás, „pornográf bemutatásban való részvételre csábítás vagy rábírás”⁷. A bántalmazás kontaktus nélküli formái: pornográf képek, filmek nézetése, valamint erotikus jelenetek fényképezése, filmezése.

⁵ Munkahelyi pszichoterror, amit minden formájában elutasítunk, akár védelemre szoruló személyek között, akár védelemre szoruló személy(ek) és felnőtt(ek) között, akár pedig „nem védtelen”, hanem egészséges felnőttek között történik.

⁶ „Vos estis lux mundi” Ferenc pápa apostoli levele «motu proprio» formájában, 1.c. 1.§. I., 1. old.

⁷ „Vos estis lux mundi” Ferenc pápa apostoli levele «motu proprio» formájában, 1.c. 1.§. III., 1. old.

5. **Internetes zaklatás:** A bántalmazás egyik legújabb formája az internetes világhálón keresztül történik. Ilyen esetekben előfordul, hogy ismert vagy a felismerhetetlenség homályába burkolódzó személyek zaklatnak valakit szöveges üzenetekkel, képekkel, hangokkal, videókkal. Előfordul, hogy a tettest vagy tetteket nehéz beazonosítani. Nagy veszély, hogy az áldozatokat sokszor a körülöttük élők számára nem észlelhető módon érik komoly támadások, amelyben ők kiszolgáltatottá és védtelenné válnak, érzelmileg és lelkileg súlyos sérüléseket szenvednek.

A bántalmazás és szexuális visszaélés időpontja:

A bántalmazások, visszaélések történhetnek a közelmúltban, vagy régebben. Egyes esetekben felnőttként tudatosul az emberekben a bántalmazás vagy szexuális visszaélés, amit gyerekkorukban szenvedtek el. Minden bántalmazási és visszaélési vádra, függetlenül attól, hogy mikor történt, jelen dokumentum van érvényben.

A bántalmazott életkora:

A törvényes védelmi előírások Magyarországon a kiskorúakra, vagyis a 18 év alattiakra és olyan nagykorúakra vonatkoznak, akik az adott helyzetben „védtelenek”, vagyis „betegek, fizikailag vagy pszichésen korlátozottak, vagy személyes szabadságuktól megfosztottak, a felfogás és akarás képességében, de legalábbis a sérelem elleni ellenállás képességében korlátozottak, ténylegesen vagy alkalmilag”⁸. Ilyenkor védelemre szoruló felnőttől van szó, aki 18 éves, vagy annál idősebb. Jelen dokumentum mindkét csoportba tartozókat a védelemre szoruló személy fogalma alá sorolja.

Különleges esetek:

Fontos tudatosítani, hogy az Evangélium és az Emberi Jogok Nemzetközi Törvénye minden ember személyi méltóságát biztosítja és védi. Tehát mindenkinek a személyiségi jogait figyelembe kell venni, nem csak a védelemre szoruló felnőtteket és kiskorúakat. **Bántalmazásról** van szó abban az esetben is, **amikor védelemre szoruló személy(ek) intéz(nek) támadást nem védelemre szoruló személy** vagy személyek **ellen**. Például diákok fenyegetnek vagy zaklatnak tanárokat verbálisan, tettelesen, elektronikus úton, stb. Ilyenkor sokszor teljesen kiszolgáltatottá válik az egyébként nem védelemre szoruló felnőtt. Ez esetben is jelen dokumentum eljárás módját kell alkalmazni.

A dokumentum célja:

Az irányelvek megfogalmazásának célja, hogy mindenkinek, de különösen is a védelemre szorulóknak a biztonságát és jólétét biztosítsa. A Congregatio Jesu szerzetesközösség álláspontja szerint jogtalanág a védelemre szoruló személyek bármiféle bántalmazása. Minden nővérnek, minden munkatársnak és a velünk együttműködő önkénteseknek is kötelessége, hogy tudatában legyen felelősségének, és védelmezze azokat a védtelen személyeket, akikért, és akikkel dolgozik.

Határok:

A helyi törvényi és kulturális különbségektől függetlenül a védelemre szoruló személyekkel végzett munka során biztosítani kell a megfelelő határokat.⁹ A Congregatio Jesu köteles a védelemre szoruló személyek biztonságát megővni azáltal, hogy:

- a rendtagok, a munkatársak, és az önkéntesek képzése során tudatosítja bennük, hogy legyenek érzékenyek a visszaélésekre, vegyék észre a túlkapásokat, bántalmazásokat
- bántalmazási vádak esetén egyértelmű és világos eljárásmódot alkalmaznak
- körültekintően választja ki a munkatársakat és önkénteseket, és gondoskodik a folyamatos képzésükről és szupervíziójukról
- a viselkedési szabályokat (lásd „Irányvonalak”) betartja és betartatja.

⁸ vö.: „Vos estis lux mundi” Ferenc pápa apostoli levele «motu proprio» formájában, 1.c.2.§. b., 2.old.

⁹ A szó értelmezéséhez lásd jelen dokumentum 4. pontját: *Etikai irányelvek a pasztorális munkában*

Általános elvek arra az esetre, ha egy védelemre szoruló személy jelzi, hogy bántalmazás érte:

„A bejelentés fogadása során az információkat úgy kell védeni és kezelni - a hazai jogszabályok betartásán túl - a CIC 471. kánonjának 2. pontja és a CCEO 244. kánonjának 2.§ 2. pontjának értelmében, hogy ezáltal a biztonság, a sértetlenség és a diszkréció biztosított legyen.”¹⁰

Aki a bejelentést fogadja, azt az alábbi elvek alapján tegye:

- Figyelmesen hallgassa meg és fogadja el, amit az illető elmond.
- Vegye komolyan a jelzett bántalmazást / visszaélést.
- Biztosítsa az illetőt, hogy helyesen cselekedett, amikor sérelmét felelős felnőtt személlyel megosztotta.
- Tudassa vele, hogy adott esetben másokat is értesítenie kell az ügyről; ne ígérjen neki titoktartást.
- „A bejelentés tartalmazza a lehető legtöbb részletet, vagyis a cselekmény helyét, idejét, a részt vevő vagy informált személyeket, valamint minden más körülményt, amelyek segíthetik a cselekedet pontos megítélésének biztosítását.”¹¹ Mindezt olyan módon tudakolja meg, hogy a bejelentő ne faggatózásnak élje meg a meghallgatását.
- Tudassa vele, hogy mi fog történni ezután, és biztosítsa, hogy mindenről informálja őt.
- Azonnal a beszélgetés után gondosan jegyezze fel a hallottakat: írja le a pontos dátumot, időpontot, és minden eseményt, ami tudomására jutott, tájékoztassa a bántalmazottat, hogy ügye dokumentálva lesz.
- Ne próbáljon a bántalmazással vádolt személy után kutatni, ne kérdezze őt, ne informálja, és ne is szembesítse a váddal.
- Az ügyet továbbítsa az illetékes helyre. Ha nem biztos az illetékes személyét illetően, értesítse a visszaélési ügyekért felelős rendi megbízottat.
- Gyorsan cselekedjen, nehogy mások is áldozatul essenek.
- Amennyiben tudomására jutott egy visszaélési eset (azaz egy adott személy ellen konkrétan vádat emelt valaki), vagy gyanú merült fel (azaz valaki aggodalmát fejezte ki egy feltételezhető bántalmazás ügyében), gyorsan kell cselekedni, hiszen a bántalmazott épsége a legfontosabb.

Hogyan járunk el bántalmazási és visszaélési ügyek vizsgálata során?

Az eljárás során a következő szempontokat kell figyelembe venni:

- Minden felmerülő vád esetén, legyen az bármily csekély vagy régi ügy, az illetékes szervnek vizsgálatot kell indítania. „Információk *ex officio* is szerezhetők.”¹²
- A CJ nővérét, alkalmazottját, intézményben dolgozó munkatársát,agy önkéntesét, intézményében tanuló diákot érintő ügyeket mindig jelenteni kell a visszaélési ügyekért felelős rendi megbízottnak.
- „A 3. cikkely szerinti bejelentés megtétele nem jelenti a hivatali titok megsértését.”¹³
- „Fenntartva a CIC 1390., valamint a CCEO 1452. és 1454. kánonjának előírásait, tilos a bejelentés miatti mindennemű előítélet, megtorlás vagy diszkrimináció alkalmazása, valamint az idevágó cselekvések listája az 1. cikkely 1. §.b) pontja szerint kiegészíthető.”¹⁴
- Ahol a törvényi előírások ezt megkövetelik, habozás nélkül továbbítani kell az ügyet a megfelelő állami szervhez.

¹⁰ „Vos estis lux mundi” Ferenc pápa apostoli levele «*motu proprio*» formájában, 2.c 2.§., 2. old.

¹¹ „Vos estis lux mundi” Ferenc pápa apostoli levele «*motu proprio*» formájában, 3.c 4.§., 3. old.

¹² „Vos estis lux mundi” Ferenc pápa apostoli levele «*motu proprio*» formájában, 3.c 5.§., 3. old.

¹³ „Vos estis lux mundi” Ferenc pápa apostoli levele «*motu proprio*» formájában, 4.c 1.§., 3. old.

¹⁴ „Vos estis lux mundi” Ferenc pápa apostoli levele «*motu proprio*» formájában, 4.c 2.§., 3. old.

- Amint gyanú merül fel, igénybe kell venni az üggtől függően a püspöki konferenciák, a szerzetes-elöljárói konferenciák (Magyarországon: MKPK, MRK, FSZK)¹⁵, a szociális és egészségügyi szakszolgálatok, valamint az egyházmegyei megbízott felkínált segítségét.
- Fontos, hogy az ügyet lehetőség szerint a CJ közösségén kívüli szerv vagy bizottság vezesse le, - vagy amennyiben az eljárás mégis a CJ közösségén belül kerül levezetésre, azt olyan megbízott vezesse, akinek személye biztosíték arra, hogy az eljárás során a teljes elfogulatlanság és pártatlanság fenntartható és bizonyítható legyen.
- Mindenkor ügyelni kell arra, hogy se a panaszos, se a vádlott jogai és jó híre ne sérüljenek, az ügyet bizalmasan kell kezelni.
- Azon kell fáradozni, hogy mind a panaszos, mind a vádlott számára biztosítsuk a tanácsadás és lelki kísérés lehetőségét.
- Szükség esetén és kérésre az áldozat és családja kapjon lelki-gondozói segítséget.
- Amennyiben a CJ egyik nővére, alkalmazottja, intézményben dolgozó munkatársa vagy önkéntese ellen emeltek vádat, a rendi megbízott, azaz a cura apostolica hivatalát betöltő nővér felállít egy bizottságot, amely kivizsgálja a bejelentést és javaslatot tesz a cura apostolica felé a konkrét intézkedésre. A cura apostolica nincsen kötve a bizottság javaslatához. Előzetes vizsgálat és szakmai egyeztetés után, megalapozott gyanú esetén a vizsgálat befejezéséig az érintett személyt munkája alól felmentheti, illetve állásából felfüggesztheti.
- A vizsgálat eredményétől függően a tartományfőnöknővel történt egyeztetés után, a cura apostolica életbe lépteti az érintett személyre vonatkozó szükséges korlátozásokat és változásokat.
- Amennyiben a vádlott egy szerzetesnővér:
 1. A bizonyított vádnak megfelelően elvárható tőle, hogy egy szakértői vizsgálat után kezelésnek vesse alá magát.
 2. Esetleges szükséges áthelyezéséről – az érintett személlyel való beszélgetés után – a tartományfőnöknő dönt.
- Tartózkodni kell olyan kijelentésektől, melyek a büntetőeljárás vagy a polgári eljárás kimenetelét befolyásolhatják.
- Fontos, hogy az eljárás során a CJ biztosítsa a korrektséget és átláthatóságot.
- Az eljárás minden stádiumában fontos az események pontos dokumentálása.
- Amennyiben a gyanúsítás alaptalannak bizonyul, mindent meg kell tenni azért, hogy a vádlottat ért minden jogtalanságot, sérülést és igazságtalanságot jóvátegyünk, jó-hírnevét megőrizzük, helyreállítsuk.

2. Bántalmazási és visszaélési ügyek megelőzéséért felelős személyek

A bántalmazási és visszaélési ügyek eljárás módjának és megelőzésének lépései, valamint az illetékes személyek¹⁶:

A cura apostolica (mint a tartományfőnöknő magyarországi képviselője):

- Ismernie kell országának azon törvényi rendelkezéseit és a püspöki konferencia azon irányvonalait, amelyek a bántalmazási és visszaélési ügyek kezelésére és megelőzésére vonatkoznak.
- Biztosítja, hogy a tartománynak világos, átfogó és írásban rögzített irányelvei és eljárás módja legyen a bántalmazási és visszaélési ügyek kezelésével és megelőzésével kapcsolatban;

¹⁵ MKPK: Magyar Katolikus Püspöki Konferencia; MRK: Magyar Rendfőnöknői Konferencia; FSZK: Férfi Szerzetes-elöljárói Konferencia

¹⁶ Ezen személyek neve és elérhetősége a dokumentum végén található.

biztosítja továbbá, hogy ezeket rendszeresen ellenőrizték, és – amennyiben szükséges – átdolgozzák.

- Tájékoztatja a tartományfőnöknőt¹⁷ a Magyarországon alkalmazott irányelvekről.
- Biztosítja, hogy a CJ minden házfőnöke és minden olyan tagja, akikre valamilyen vezetői felelősség hárul, megkapja az irányelvek egy példányát.
- Biztosítja, hogy a nővérek, az alkalmazottak, az intézmények munkatársai és az önkéntesek az irányvonalak tartalmát ismerjék, megfelelő felkészítést kapjanak, ezáltal saját egyéni felelősségükkel, szerepükkel tisztában legyenek, és fel is vállalják azt.
- Gondoskodik arról, hogy a bántalmazási és visszaélési ügyek kezelésével és megelőzésével kapcsolatos irányelvek az írásos munkaszerződésben kiemelt helyen szerepeljenek.
- Ellátja és felügyeli a prevenciós feladatokat.
- Biztosítja, hogy legyen egy kapcsolattartó személy, akinek neve, elérhetősége az intézmény honlapján megtalálható. Ez a személy ne legyen a CJ tagja, rendelkezzen jogi ismeretekkel, és a bántalmazási és visszaélési ügyek prevenciója területén is legyen képzett. Kinevezése során kizárólag a cura apostolica jogosult eljárni és jogosult bármikor indoklás nélkül visszahívni.
- Biztosítja, hogy legyen olyan képviselő, akinek feladata a médiával való teljes körű kapcsolattartás (médiafelelős), amint egy konkrét ügy a tartományt, vagy valamely intézményét érinti. Ezt a feladatot egy, az adott területen képzett személy lássa el. Lehet a CJ egy nővére, vagy egy renden kívüli személy.
- Nem kell a nyomozással részleteiben foglalkoznia, de minden fontos fejleményről tudnia kell.
- A komoly vádokról értesíti a tartományfőnöknőt és az általános főnöknőt.

A kapcsolattartó személy (nem rendtag)

- Őt kell először értesíteni kívülről jövő vádemelések esetén.
- Neve és címe a nyilvánosság számára legyen hozzáférhető, és mindkettő szerepeljen a szerzetesrend honlapján.
- A kapcsolattartó személy első intézkedésként köteles tájékoztatni a cura apostolicát a felmerült gyanúról, vádról.

A prevenciós ügyekért felelős megbízott

- A CJ egyik nővére, aki lehetőleg jártas a jog, a társadalomtudomány, a szociális munka vagy a prevenció területén.
- Kiemelt feladata abban áll, hogy a renden belül bárki számára rendelkezésre álljon minden olyan esetben, ami a visszaélési ügyek prevenciójával kapcsolatos. Nem kell, hogy egy adott terület szakértője legyen, de ismernie kell a visszaélési ügyek kezelésével és megelőzésével kapcsolatos törvényi rendelkezéseket, és a püspöki konferencia irányvonalait.
- Feladata szükségessé teszi, hogy képezze magát, folyamatosan tájékozódjon a témához kapcsolódó konferenciákon, szemináriumokon.
- Kapcsolatban kell állnia olyan személyekkel, akik a visszaélési ügyek megelőzésének területén dolgoznak, hogy szükség esetén azonnal fel tudja venni velük a kapcsolatot, és szakmai segítségüket igénybe vehesse.
- Prevenciós-, és amennyiben szükséges, a témát érintő egyéb ügyekben is ő ad tanácsot.

Médiafelelős:

- Ő reagál a médiából érkező megkeresésekre.
- Lehet a Congregatio Jesu tagja vagy egy renden kívüli személy.

¹⁷ A magyar közösség tartományfőnöknőjének székhelye München.

- Szükséges, hogy ehhez a feladathoz képzettséggel rendelkezzen, legyen tisztában azzal, hogy mit lehet nyilvánosságra hozni, és mit nem. Szorosan együtt kell működnie mindazokkal, akik a megelőzés területén bizonyos feladatokat látnak el, folyamatosan egyeztetve a cura apostolica-val.
- Senki sem nyilatkozhat a médiának - a cura apostolica személyét és a médiafelelőst kivéve.

3. A megelőzés irányelvei a védelemre szoruló személyekkel való kapcsolattartásban

Általános irányelvek a védelemre szoruló személyekkel való kapcsolattartásban:

Felügyelet és biztonság:

- Megfelelő felügyelet / szupervízió
- Gender-balansz (a nemek egyensúlya)
- Kiskorúaknak és védelemre szoruló felnőtteknek biztosítani kell a lehetőséget, hogy beszélni tudjanak minden gondjukról.

Tisztelet:

- Tiszteletben kell tartani a védelemre szorulóknak intimszféráját elsősorban az öltözőkben, a fürdő- és mellékhelyiségekben, illetve ezen túl is minden helyzetben, az ott megkívánt módon.
- Semmilyen körülmények között ne tűrjük el, hogy a védelemre szoruló személyeket testi fenyegetés, ütlegetés, vagy más eszközökkel okozható sérülés érje.¹⁸

Érintés:

- A védelemre szoruló személyeket csak akkor érintsük meg, ha az a helyzethez illő, illetve ha az adott ország kultúrájától nem idegen.
- Soha ne tegyünk meg olyasvalamit a védelemre szoruló személynek, amit ő maga is meg tud tenni.
- Tartsuk tiszteletben a védelemre szoruló személy testi integritását. Fontos, hogy érzékenyek legyünk arra, hogy mi az, ami az ő számára már elfogadhatatlan lenne; ne kezdeményezzünk semmiféle testi kontaktust; ne menjünk bele olyan szituációba, ami esetleg illetlen viselkedésként értelmezhető.

Továbbá:

- Nővérek, alkalmazottak, intézményi munkatársak és önkéntesek nem tanúsíthatnak, és nem tűrhetnek el olyan viselkedést, amely során a védelemre szoruló személyt fizikai, szexuális, verbális vagy lelki bántalmazás vagy internetes zaklatás éri.
- Nővéreknek, alkalmazottaknak, intézményben dolgozó munkatársaknak és önkénteseknek is tudatosítaniuk kell, hogy a szexuális tartalmú utalások, még tréfaként is kerülendők.
- Az erotikus és pornográf anyagok mutatása, azokra való utalás, indokolatlan említése elfogadhatatlan.
- A nővérek és munkatársaik ügyeljenek arra, hogy a védelemre szoruló személyek semmilyen körülmények között nem dohányozhatnak, és nem fogyaszthatnak alkoholt, energiatalt, tudatmódosításra alkalmas szereket vagy anyagot (intézményen kívül sem).
- Egyértelmű irányelveket kell megfogalmazni a védelemre szoruló személyek fényképezését és videofelvételek készítését illetően. Ez érvényes mobil telefonnal történő felvételekre, valamint számítógépes képek készítésére és szerkesztésére is.¹⁹

¹⁸ Az intézményekben egyértelmű jelzőrendszert kell működtetni. Mindenkinek – kiskorúak és felnőtteknek egyaránt – tisztában kell lennie azzal, hogy kit kell értesítenie, amikor bántalmazást tapasztal.

¹⁹ Az intézmények feladat.

A munkatársak felvétele és képzése:

A védelemre szoruló személyek helyes védelme magában foglalja azt is, hogy a személyzet és az önkéntesek alkalmazása és kiválasztása során körültekintően járunk el, és a munkatársak számára jó vezetést biztosítunk.

A jó felvételi és kiválasztási folyamat elemei:

- A szerep meghatározása és a munkavégzés helyének definiálása
- Állásinterjú
- Referencia, ajánlólevél
- Személyes iratok
- Erkölcsi bizonyítvány
- Felvétel esetén, próbaidő kikötése

A munkatársakat és az önkénteseket a fegyelmi eljárásokról egyértelműen informálni kell. Nagyon fontos a munkatársak és az önkéntesek állandó továbbképzése, felügyelete és támogatása.

A hatályos magyar jogszabályok mindenkor alkalmazandók a felmerülő ügyek kivizsgálása és megoldása esetén.

4. Etikai irányelvek a pasztorális munkában

Bevezetés:

Ezen a területen más elvárásoknak kell megfelelni, mint a dokumentum első két részében kifejtett kiskorúak és védelemre szoruló felnőttek bántalmazásának prevenciója területén. Ezen irányelveket azért dolgoztuk ki, hogy a pasztoráció során védelmet biztosítson az etikátlan viselkedéssel szemben mind a gondozottaknak, mind a pasztoráló személyeknek.

A pasztorális munka fogalma:

A pasztorális munka – ha hivatásként értelmezzük – „Isten hívására adott szabad válasz, melynek következtében a személy egy közösség tagjaként, szeretetben mások szolgálatára köteleződik el.”

A pasztorális munka – ha foglalkozásként értelmezzük – „szaktudás és szakmai ismeretek megszerzésének vállalása, amely lehetővé teszi az erkölcsi motivációból fakadó segítségnyújtást, szükséglet szenvedő emberek számára.” (Gula, Richard M., *Ethics in Pastoral Ministry*, New York, Paulist Press 1996)

Példák:

Plébániai pasztoráció, lelki kísérés, tanácsadás, lelki gyakorlatok adása, ifjúsági pasztoráció, gyógyító szolgálatok, kórházi lelki gondozás, korrepetálás, továbbtanulási tanácsadás, szupervízió. Pasztorális elemeket tartalmaz továbbá a CJ tartományfőnöknő, régiófőnöknő, a cura apostolica, a cura personalis, a házfőnöknő, és a képzők²⁰ munkája.

Irányelvek:

„A pasztorális / lelki gondozói munka alapját a kapcsolatok képezik. Amikor a lelki gondozás kapcsán az egészséges kapcsolatokat jellemezni kell, a szerzetesek többnyire a kölcsönös tiszteletet, bizalmat, gondoskodást, empátiát és intimitást emelik ki. Ezek mind Isten jelenlétét közvetítik. Egyben azt is feltételezik, hogy egészségesen értékeljük a határokat, ami a megfelelő pasztorális / lelki gondozói munkához elengedhetetlenül fontos. A határok elfogadása a szeretet egyik megnyilvánulási formája.” (Markham, Donna, and Repka, Fran: „Personal Development and Boundaries Shape Ministry.” In: *Human Development*, 33, Spring 1997)

²⁰ Képzők a CJ-ben: jelölmesternő, novíciamesternő, juniormesternő, terciamesternő.

Határok:

A határok betartása mind fizikai mind lelki értelemben elengedhetetlenül fontos. Lehetetlen úgy dolgozni a pasztorációban, hogy ne állítsunk fel, és ne tartsunk fenn határokat, amelyeket minden résztvevő ismer. Vannak olyan határok, amelyek a gondozott személy szükségéből adódóan megengedik a biztonságos, bizalmas kapcsolatot. A határok védelmezik a pasztorációban résztvevő felek (lelki gondozó és a gondozott személy) közötti légkört és teret, mert ezek biztosítják és tartják fenn a kapcsolatban meglévő eredeti szerepeket.

A határok átlépése olyan cselekedet, ami a gondozott és a lelki gondozó közötti kapcsolatot alapjaiban sérti meg. Ez akkor következik be, amikor a pasztorális munkával megbízott személy a gondozottal való kapcsolatát arra használja, hogy nem a gondozott, hanem a saját igényeit elégíti ki.

A szerepek tisztázása:

A pasztoráció során csak a professzionális kapcsolat az elfogadható, a kettős kapcsolat nem. Ez utóbbiról akkor beszélünk, amikor a lelki gondozó megpróbál egy-személyben két szerepet betölteni, azaz a pasztorális kapcsolaton kívül személyes kapcsolatot is kiépít a gondozottal. A pasztorális kapcsolatban minden szexuális és erotikus viselkedés, a kapcsolat szexuális tartalommal való megtöltésére irányuló mindenfajta próbálkozás - akár csak utalás formájában is -, kettős kapcsolatot hoz létre, a kezdeményező személytől függetlenül.

Néhány példa a kettős kapcsolatokra:

- ha egy lelki gondozó rendszeresen nyaralni megy az általa kísért személlyel
- ha egy képző novíciával vagy juniorral erotikus kapcsolatot tart fenn
- ha egy tanácsadó a barátjának / barátnőjének ad tanácsot.

Az említett példák általában nem ütköznek a polgári joggal, de etikátlanak lehetnek, bántalmazási vádakhoz, szándékos érzelmi visszaéléshez, elidegenedéshez, nem megfelelő terápiához, rossz tanácsadáshoz és olykor szexuális zaklatáshoz vezethetnek. A nővéreknek és a pasztorációban dolgozó munkatársaknak tisztában kell lenniük azzal, hogy a pasztorális megbízott és a gondozott között hatalmi, alá-fölérendeltségi különbség áll fenn. Ez a különbség a szerepek következménye, mert az egymáshoz fűződő kapcsolatuk során az egyik személy hatalmi pozícióba kerül, a másik pedig sérülékennyé válik.

A kettős kapcsolatok kerülendőek, mert a szerepek elmosódnak, a határok megsérülnek. Az ilyen kapcsolatok:

- Befolyásolhatják ítéletünket
- Érdekellentétet idézhetnek elő
- A bizalommal való visszaéléshez, annak megromlásához vezethetnek
- Egészségtelen függést hozhatnak létre
- Kitüntetett kapcsolatok alakulhatnak ki, ami árt a közösségnek.

A pasztorális szolgálat irányelvei

Ezen irányelveket azért dolgoztuk ki, hogy a pasztoráció során védelmet biztosítson az etikátlan viselkedéssel szemben mind a gondozottaknak, mind a pasztoráló személyeknek.

A pasztorációt végző személy:

- Ápolja és mélyítse személyes imaéletét, és folyamatosan vegyen részt lelkeségi továbbképzéseken.
- Rendelkezzen kellő szaktudással és szakismerettel, hogy magas szinten tudja végezni a pasztorációt.
- Rendszeresen vegyen részt szakmai továbbképzéseken, hogy folyamatosan fejlődhessen.
- Rendszeresen vegyen igénybe szupervíziót.
- Rendelkezzen írásos szerződéssel, amelyben egyértelműen rögzítik szolgálatának költségeit, az időráfordítást, munkavégzésének helyét és eljárás módját, továbbá a szükséges határokat,

ami magában foglalja a bizalmasság kereteit is. Ezen felül le kell fektetni a kiértékelés formáját annak érdekében, hogy reflektálni lehessen a kapcsolatra, és le lehessen azt zárni.

- Ismerje személyes szakmai korlátait, hogy ne akarja segítségét olyan esetben is felajánlani, amely túlmutat saját kompetenciáján és képzettségén.
- Adja át másnak vagy fejezze be a lelki gondozói / pasztorális kapcsolatot, ha az a gondozottnak már nem segít, és / vagy a határok átlépésére került sor.
- Fogadja el a gondozott kultúráját, lelkiségét és értékeit.
- A testi kontaktus alkalmazásában legyen nagyon diszkrét, azaz csak akkor fogadja el vagy kezdeményezze, ha a gondozottnak szüksége van rá, ne a saját szükségletei kielégítésére.
- Mind szavaiban, mind pedig magatartásában kerüljön mindent, amit szexuális zaklatásként lehetne értelmezni.
- Okosan különböztesse meg, hogy hogyan fejezi ki elismerését, tiszteletét; ugyancsak bölcsen mérlegeljen ajándékok készítésével és elfogadásával kapcsolatban.
- Ismerje fel a hatalmi különbséget és ne éljen vissza vele.
- Kerülje a kettős kapcsolatokat.
- Ismerje a munkáját érintő törvényi rendelkezéseket.
- Amennyiben az egyik nővérnek vagy munkatársnak komoly kétségei vannak valamelyik kollégája etikus viselkedését illetően, cselekednie kell, hogy tisztázza a helyzetet. Ez megtörténhet négy szemközti beszélgetés keretén belül – szupervízor jelenlétében – és / vagy egy adott szakmai szervezet segítségével.

A gondozottnak:

- az írásbeli szerződést el kell fogadnia.
- a bizalmasság kereteit ismernie kell; a bizalmasság betartására mindaddig ügyelnünk kell, amíg annak jelét nem tapasztaljuk, hogy a gondozott magának vagy másoknak kárt okozhat.
- a beleegyezését kell kérni, ha a beszélgetést megfigyelik vagy lejegyzik, ha történetét képzési célokra használják fel.
- tájékoztatást kell kapnia arról, hogy joga van rendszeresen ellenőrzött szakszerű szolgáltatásra.
- tájékoztatást kell kapnia arról, hogy minden panaszt azonnal és szakszerűen megválaszolunk.

Ezen irányelveket a CJ általános főnöknője megbízása alapján a CJ magyarországi rendi képviselője adta ki a bántalmazások megelőzésére és kezelésére a CJ rendtagjai és munkatársai számára.

A bántalmazások és szexuális visszaélések esetén értesítendő személyek, vizsgálóbizottság

A kapcsolattartó személy: Őt kell először értesíteni kívülről jövő vádemelések esetén:

Tapodi Ildikó **06/30-200-2475** **t.ildiko.monika@gmail.com**

CJ rendi megbízott: Ő felelős a visszaélési és prevenciós ügyekért, és elsősorban renden belül áll a nővérek rendelkezésére minden olyan esetben, ami a visszaélési ügyek prevenciójával kapcsolatos:

Knáb Judit **06/30-628-6576** **knab.judit@cj.hu**

SOLWODI Hungary egyesület titkára, folyamatosan képződik az emberkereskedelem és a nőkkel való visszaélési ügyek területén.

Médiafelelős: Ő reagál a médiából érkező megkeresésekre:

Giczinger László 06/70-778-4478 giczinger.laszlo@wardmaria.hu

nevelési igazgatóhelyettes; magyar nyelv és irodalom szakos bölcsész; magyar, mint idegen nyelv szakos tanár; ember-, erkölcs és vallásismeret szakos tanár

Ügyvéd:

Dr. Vukovári Győző 06/20-770-4090 vukovari@externet.hu

A CJ szerzetesrend ügyvédje, jogi tanácsadója.

Bejelentett bántalmazás vagy visszaélés esetén a **vizsgálóbizottság** a következő képpen áll fel:

Amennyiben bántalmazással kapcsolatos bejelentés érkezik, a CJ rendi megbízott (cura apostolica) vizsgálóbizottságot hív össze, amelynek ő maga nem lehet tagja.

A vizsgálóbizottság elnöke – amennyiben más személyt a cura apostolica nem jelöl ki – a kapcsolattartó személy, állandó tagja az ügyvéd.

Amennyiben a bejelentés a rend által fenntartott iskolához kapcsolódik, illetve ahhoz az iskolához, oktatás-, nevelési intézményhez, amelyben egy érintett rendtag dolgozik, akkor a bizottság harmadik tagja a Ward Mária Iskola gyermekvédelmi felelőse.

Abban az esetben, ha a bejelentés a rend által fenntartott időszotthonból vagy olyan szociális, humán szférából érkezik, amelyben valamely rendtag dolgozik, abban az esetben a bizottság harmadik tagja a rend által fenntartott időszotthon mentálhigiénés munkatársa.

A bizottság jogosult és köteles a legjobb tudása szerint feltárni a bejelentett esetet, eljárása során igénybe veheti más személyek és szervezetek (szakértők) segítségét. A bizottság az eljárásának eredményeképpen jelentést készít a cura apostolica részére, amelyben egyrészt részletekbe menően leírja az általa megállapított tényállást, másrészt indokolt javaslatot készít a cura apostolica számára, intézkedés megtétele céljából. A rendi vezető (cura apostolica) nincsen kötve a bizottság javaslatához. A Rendet érintő ügyekben a cura apostolica kizárólagosan dönt. Azokban az ügyekben, amelyekben valamely intézménye vagy annak dolgozója, tanulója vagy ellátottja az érintett, az intézkedés az intézmény vezetőjével együttesen, vagy az intézmény vezetője által történik.

A rendi vezető – függetlenül a bizottsági eljárástól, az eljárás pillanatnyi állásától vagy a bizottsági javaslattól – bármikor megteheti az általa halaszthatatlannak ítélt cselekményeket, mint pl. rendőrségi feljelentés, munkaügyi intézkedés, feladat alóli felmentés, stb. A cura apostolica intézkedése ellen az érintett a vonatkozó polgári jogi, munkajogi, közigazgatási jogi és egyéb jogszabályi rendelkezések alapján élhet jogorvoslattal.

Jelen irat a keltezésétől a következő átdolgozásig érvényes.

Budapest, 2019. 09. 24.

Kaszap Viktória CJ
cura apostolica

